

بررسی مهارت‌های شخصیتی کارآفرینان روستایی شهرستان گنبدکاوس

سارا مخت^{۱*}، مریم مورج^۲، فاطمه سورانی^۳، فاطمه رجبیان^۴

۱، ۲، ۳، ۴. دانشجوی کارشناسی ارشد روستایی، دانشجوی کارشناسی ارشد ترویج، کارشناس ارشد توسعه روستایی، دانشجوی کارشناسی آموزش کشاورزی، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران
(تاریخ دریافت: ۹۱/۶/۱۴ - تاریخ تصویب: ۹۱/۱۲/۹)

چکیده

پرداختن به کارآفرینی به منظور ایجاد فرصت‌های شغلی برای جوانان تحصیلکرده بیکار از اهمیت بسیاری برخوردار است. با توجه به اینکه جوانان تحصیلکرده تمایل کمتری به خوداشتغالی و سرمایه‌گذاری در این زمینه دارند، پژوهش حاضر با هدف سنجش مهارت‌های شخصیتی کارآفرینان روستایی و ارائه راهکارهایی برای بهبود مهارت‌های کارآفرینی آنها در شهرستان گنبدکاوس انجام شد. جامعه آماری تحقیق شامل همه جوانان روستایی ۱۵-۲۴ ساله شهرستان گنبدکاوس بود که با استفاده از فرمول کوکران و به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب، ۳۴۷ نفر از آنان انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای بود که روایی آن به تأیید استادان گروه مدیریت و توسعه کشاورزی دانشگاه تهران رسید. پایایی پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ سنجیده شد و مقادیر آن برای مقیاس ویژگی شخصیتی کارآفرینانه ۰/۸۵ به دست آمد. داده‌ها با نرم‌افزار SPSSwin19 توصیف، تجزیه و تحلیل شد. نتایج اولویت‌بندی ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان روستایی نشان داد که ویژگی «عملگرایی» اولین و مهم‌ترین اولویت بود و «نیاز به موفقیت»، «کانون کنترل»، «ریسک‌پذیری»، «چالش‌طلبی»، «تحمل ابهام» به ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار داشتند. بر اساس نتایج آزمون همبستگی، تنها بین میزان تحصیلات با مهارت‌های شخصیتی کارآفرینان روستایی رابطه معنی‌داری وجود داشت. آزمون t مستقل حاکی از اختلاف معنی‌دار بین افراد متمایل به راه‌اندازی کار کشاورزی و مهارت‌های ریسک‌پذیری، کانون کنترل و تحمل ابهام بود اما هیچ اختلاف معنی‌داری بین مهارت‌های کارآفرینان دختران و پسران مورد بررسی وجود نداشت.

واژه‌های کلیدی: جوانان روستایی، خوداشتغالی، شهرستان گنبدکاوس، کارآفرینی روستایی، مهارت کارآفرینانه.

مقدمه

که گیدنز دوران کنونی را به عصر کارآفرینی تعبیر می‌کند (Fami et al., 2006). با توجه به رشد روزافزون جمعیت کشور در دو دهه گذشته، فزونی عرضه نیروی کار نسبت به

امروزه بحث کارآفرینی از مهم‌ترین سازوکارهای حوزه مدیریت در ایجاد زمینه‌های اشتغال و توسعه است؛ به طوری

ایجاد کسب و کار و شرکت‌های نو، سازمان‌های جدید و نوآور و رشدیابنده دست می‌زند که با پذیرش ریسک همراه است و به معرفی محصول یا خدمت جدیدی به جامعه منجر می‌شود (Dadvarkhani et al., 2012).

یکی از سؤال‌هایی که همواره مطرح می‌شود، این است که چه افرادی از نظر شخصیتی، کارآفرینان موفق‌تری خواهند بود. به بیان دیگر، چرا در موقعیت‌های مشابه و با ایده مشابه و با سطح دانش برابر، یک نفر موفق می‌شود و دیگری موفق نمی‌شود. اگرچه بررسی‌های فراوانی برای پاسخ به این پرسش انجام شده است، پاسخ یکسان و مشخصی به این سؤال وجود ندارد. مخرج مشترک همه تحقیقات این است که موفقیت، حاصل چهار گروه از مهارت‌هاست: نخست مهارت‌های فردی، دوم مهارت‌های بین‌فردی، سوم تفکر خلاقانه و انتقادی و چهارم مهارت‌های عملی (Dadvarkhani et al., 2012).

کارآفرینان روستایی در اصل هیچ تفاوتی با سایر کارآفرینان ندارند. در واقع کارآفرینان روستایی همان ویژگی‌هایی را دارند که کارآفرینان مناطق دیگر، حتی به دلیل بالا بودن ریسک در فعالیت‌ها و محیط‌های روستایی، همچنین به دلیل کمبود امکانات و ضعف مدیریت در محیط‌های روستایی، کارآفرینان روستایی باید به مراتب قدرت ریسک‌پذیری بیشتری داشته باشند. کارآفرینی روستایی را می‌توان چنین تعریف کرد: شناسایی فرصت‌های جدید، نوآوری و خلاقیت در فعالیت‌های کشاورزی و غیرکشاورزی، نوآوری و خلاقیت در کاربری زمین و در واقع استفاده بهینه، متنوع و نوآورانه از منابع روستا در جهت توسعه پایدار روستایی (Dadvarkhani et al., 2012).

به طور قطع کارآفرینی تمام آن چیزی نیست که تا اینجا درباره‌اش بحث شد. دو ویژگی جست‌وجوی فرصت‌ها یعنی پذیرش خطرها بدون پشتوانه امنیتی و نیز تحمل سختی کنار گذاشتن یک ایده قدیمی برای رسیدن به واقعیت، در قالب دیدگاهی ویژه بر کارآفرینان به شدت تأثیر می‌گذارد. شاید بتوان این دیدگاه را «دید کارآفرینانه» نامید که به آرامی از سوی افراد در حال پذیرش است. از این منظر در داخل یا خارج هر مؤسسه انتفاعی یا غیرانتفاعی یا فعالیت‌های تجاری و غیر آن با هدف پیشبرد ایده‌های خلاق می‌تواند نشان داده شود. پس می‌توان نتیجه گرفت که مفهوم کارآفرینی یک مفهوم منسجم است که به گونه‌ای کاملاً نوآورانه در زمینه اشتغال فردی نقش ایفا می‌کند (Alimiri, 2008).

تقاضای آن در زمان حاضر و نیز وجود معضل بیکاری به‌ویژه در بین تحصیلکرده‌های جوان، پرداختن به موضوع کارآفرینی حائز اهمیت است. کاهش رشد بخش کشاورزی در نواحی روستایی و نیز کاهش شاغلان آن، حاکی از این واقعیت است که در آینده، افزایش اشتغال در نواحی روستایی وابسته به توسعه بخش‌های صنعت و خدمات است (Rezvani & Najarzadeh, 2009:22). بر این اساس، اکثر کارشناسان در راهبردهای توسعه روستایی، بر متنوع‌سازی اقتصاد روستایی و کار کردن آن از راه ایجاد انواع فعالیت‌های اقتصادی تأکید می‌کنند (Motiei: 152; Langarudi, 2003).

رشد شهرهای بزرگ در کشورهای در حال توسعه نگران‌کننده است و بسیاری از این کشورها سیاست‌هایی را به منظور کاهش مهاجرت به شهرها اجرا می‌کنند. این سیاست‌ها معمولاً بر این فرض استوار است که بهبود کیفیت زندگی در مناطق روستایی به کاهش مهاجرت به شهرها می‌انجامد (Mohapatra et al., 2007).

آنچه امروزه برای حل این معضل و همچنین گسترش فرایند توسعه در کشورها ارائه می‌شود، تکیه بر عنصر انسانی به منزله مهم‌ترین سرمایه و منبع پایان‌ناپذیر الهی است؛ به طوری که ضرورت وجود کارآفرینان در بخش‌های مختلف صنعت، تجارت و خدمات، چه در سازمان‌های دولتی و چه در شرکت‌های خصوصی موضوعی جدی و حیاتی تشخیص داده شده است (Fami et al., 2006).

کارآفرین بودن یعنی در هم آمیختن ویژگی‌های شخصی، ابزار مالی و منابع موجود در محیط. افراد کارآفرین به صورت حساب‌شده خطرپذیری می‌کنند، از جنب‌وجوش و کارهای بزرگ لذت می‌برند و از خطرپذیری پایین و نیز خطرپذیری بالا پرهیز می‌کنند زیرا خواهان موفقیت‌اند. بنابراین با توجه به ویژگی‌های شخصیتی مذکور در بین کارآفرینان و با شناسایی و پرورش این خصوصیات در جوانان می‌توان گام بلندی در زمینه گسترش فرصت‌های ایجاد کسب و کار موفق برای آنان برداشت. زیرا جوانی دوره‌ای از زندگی است که در آن فرد آرزوها، آرمان‌ها و انرژی زیادی دارد. در این مرحله از زندگی، در تصمیم‌گیری جوانان، دستیابی به اشتغال مولد و کار مناسب و آبرومند بسیار مهم است (ILO, 2008).

کارآفرینی، فرایندی است که فرد کارآفرین با ایده‌های نو و خلاقانه، شناسایی فرصت‌های جدید و بسیج منابع، به

۳۰ سال و حدود ۶۰ درصد هم بین ۱۸ تا ۲۹ سال بوده است که می‌خواهند کارفرمای خود باشند. حدود ۸۰ درصد کارآفرینان آینده آمریکا نیز ۱۸ تا ۳۴ ساله هستند.

Moghimi et al (2009) در پژوهش میدانی نشان می‌دهند که به علت شکاف زیاد بین وضع موجود و مطلوب بسیاری از مؤلفه‌های آموزشی، به منظور تقویت مهارت و روحیه کارآفرینی، برنامه‌های آموزشی وسیع و جدی مورد نیاز است. آنان با توجه به نقش سرمایه انسانی کارآفرینی در توسعه جوامع مختلف و نیازهای کارآفرینان به کسب دانش، نگرش و مهارت‌های کارآفرینانه، راهکارهای لازم را برای بهبود وضعیت کارآفرینی در کسب‌وکارهای کوچک ارائه کرده‌اند. Rezvani & Najarzadeh (2009) در پژوهشی میزان آگاهی افراد روستایی از مؤلفه‌های کارآفرینی را در حد کم و خیلی کم ارزیابی کردند که این وضع در همه شاخص‌ها و متغیرهای مطالعاتی کم‌وبیش یکسان است. در این زمینه، آموزش کارآفرینی و آماده‌سازی محیط اجتماعی و اقتصادی روستاها برای جذب نیروی انسانی جوان، متخصص و ماهر به سمت نواحی روستایی و فعالیت‌های کشاورزی می‌تواند به مثابه راهکار اصلی در ایجاد و تقویت کارآفرینی این نواحی در جهت توسعه پایدار بسیار مؤثر باشد. بسیاری از صاحب‌نظران بر این باورند که توسعه واحدهای کوچک اقتصادی، به‌ویژه صنایع کوچک بهترین محل و پایگاه و بارزترین حالت ممکن برای ایجاد اشتغال در اقتصاد کشور است. این واحدهای کوچک زمانی می‌توانند رشد و توسعه یابند و در نتیجه ایجاد شغل کنند که از افراد توانمند، خلاق، مبتکر، فرصت‌جو، خطرپذیر و اهل کار و عمل برخوردار باشند که این افراد همان اقشار فعال و کارآفرین جامعه هستند.

Mwasalwiba et al (2012) در تحقیقی نشان دادند که فارغ‌التحصیلان کارآفرین تانزانیایی در یک مشخصه محیطی در حال توسعه، در شرایطی عمل می‌کنند که همزمان هم پیش‌برنده و هم مانع فعالیت‌های کارآفرینی است. آنان عوامل مساعد برای کارآفرینی را اقلیم سیاسی متغیر، وابستگی‌های قوی خانوادگی، ارتباطات در حال ظهور با کشورهایی مانند چین و سیستم بانکی و مالیاتی بهتر عنوان کردند و عوامل دلسردکننده برای سرمایه‌گذاری در زمینه کسب‌وکار را کمبود سرمایه راهاندازی (فقدان سرمایه آغاز به کار)، مالیات و امور بانکی بازدارنده، مسائل مربوط به اعتماد، تکنولوژی ضعیف، فساد و واردات ارزان از کشورهایی مانند چین دانستند.

Rahmanian Kushki et al (2012) در تحقیقی آثار متغیرهای مستقل (باور به خودکارآمدی، نگرش نسبت به کارآفرینی، حمایت خانواده و هنجارهای ذهنی) را بر متغیر وابسته (نیت کارآفرینانه دانشجویان) آزمودند. نتایج نشان داد که تمامی متغیرهای مستقل، به‌غیر از نگرش نسبت به کارآفرینی رابطه مثبت و معنی‌داری با نیت کارآفرینانه دارند. نتایج تحقیق Parsa et al. (2012)، وجود رابطه مثبت و معنی‌داری را بین شیوه‌های چهارگانه حل مسئله با ویژگی‌های کارآفرینی دانشجویان نشان داد. بر اساس نتایج رگرسیونی مشخص شد که شیوه‌های عقلانی و عملگرا، ۳۳ درصد از کل واریانس ویژگی‌های کارآفرینی دانشجویان را پیش‌بینی می‌کنند و سایر شیوه‌های حل مسئله قادر به پیش‌بینی معنادار متغیر وابسته نیستند.

Nikraftar (2012) در تحقیقی نشان می‌دهد که توانایی خودانگیزی و مهارت‌های اجتماعی هر دو تأثیر معنی‌دار و مثبتی بر شخصیت کارآفرینانه افراد داشته و میزان تأثیر مهارت‌های اجتماعی بر شخصیت کارآفرینانه بسیار بیشتر از توانایی خودانگیزی است.

Hoseinpur & Rezaee (2011) در بررسی‌های خود نشان دادند که بین متغیرهای مهارت‌های کارآفرینی، انگیزه‌های درونی و بیرونی دانشجویان، برداشت ذهنی از جذاب بودن کارآفرینی، خودکارآمدی، انتظار، خلاقیت و هنجار اجتماعی و نگرش دانشجویان به کارآفرینی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. آنان همچنین نداشتن سرمایه یا پس‌انداز شخصی، ناتوانی در به دست آوردن منابع مالی و نداشتن اطلاعات درباره راهاندازی یک کسب‌وکار را از مهم‌ترین موانع تمایل دانشجویان به کارآفرینی دانسته‌اند.

Beheshti et al (2008) در تحقیقی نشان دادند که در بخش صنعت کشور رابطه علی یکطرفه از کارآفرینی به نرخ بیکاری وجود دارد. به عبارت دیگر، کارآفرینی بر نرخ بیکاری تأثیر می‌گذارد و با افزایش کارآفرینی، نرخ بیکاری کشور کاهش می‌یابد (اثر کارآفرینی) ولی افزایش یا کاهش بیکاری هیچ تأثیری بر کارآفرینی در کشور ندارد. Alimiri (2008) در پژوهش خود بیان می‌کند که نسل جوان امروز در ابتدای قرن بیست و یکم از زمان انقلاب صنعتی در مقام نسل کارآفرینانه قرار دارد، آمار نیز این ادعا را ثابت می‌کند. در حال حاضر ۵/۶ میلیون جوان امریکایی زیر ۳۴ سال فعالیت‌های اقتصادی و کسب‌وکار خود را به طور جدی آغاز کرده‌اند. در این میان سن یک‌سوم کارآفرینان جدید کمتر از

نیاز پایین به پایگاه، رویکرد عینی به روابط بین فردی، ثبات هیجانی و جذب چالش شدن و نه ریسک.

با توجه به اینکه کارآفرینی به منظور توسعه روستایی در همه جای دنیا به رسمیت شناخته شده است و در حال حاضر سرمایه‌گذاری‌های زیادی به‌خصوص از سوی دولت‌ها در این زمینه انجام می‌گیرد و نوشدارویی برای بسیاری از نگرانی‌های اجتماعی و زیست‌محیطی است، به منزله موتور توسعه اقتصادی، می‌تواند یکی از راهبردهای اصلی حل مشکلات روستایی باشد (Hall et al., 2010).

شهرستان گنبدکاووس با اختصاص ۸/۲۶ درصد از کل اراضی باغی، ۵۹/۲۶ درصد از مراتع استان گلستان و برخورداری از شرایط کشت محصولات استراتژیک (گندم، جو و کلزا) و اشتغال ۴۰ درصد جمعیت شهرستان به حرفه‌های کشاورزی، از ظرفیت خوبی برای توسعه حرفه‌های کشاورزی برخوردار است. جمعیت شهرستان به طور تقریبی ۲۸۹ هزار نفر بوده که جمعیت جوان آن ۷۱۰۸۹ نفر و سهم مناطق روستایی شهرستان از جمعیت جوان ۵۴/۹ درصد است. بنابراین تحقیق حاضر با هدف اصلی افزایش اشتغالزایی مولد در میان جوانان روستایی درصدد بررسی مهارت‌های شخصیتی کارآفرینانه این جوانان برای راه‌اندازی کسب‌وکار در سطح شهرستان گنبدکاووس است زیرا با شناسایی و تقویت این ویژگی‌ها در میان این قشر فعال می‌توان گامی اساسی در توسعه روستایی و نیز رونق اقتصاد منطقه‌ای برداشت. از این رو اهداف اختصاصی تحقیق شامل ۱. توصیف ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای جوانان روستایی مورد بررسی، ۲. بررسی میزان حضور جوانان روستایی در کلاس‌ها یا دوره‌های کارآفرینی، ۳. سنجش نظرهای جوانان روستایی در مورد داشتن مهارت یا تخصص کاری معین، ۴. بررسی اقدام به راه‌اندازی یا زمینه همکاری قبلی آنان در راه‌اندازی یک کسب‌وکار است.

همچنین این پژوهش در پی آزمون فرضیه وجود تفاوت معنی‌دار بین افراد متمایل و افراد بدون تمایل به حرفه کشاورزی با ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینانه است.

مواد و روش‌ها

این تحقیق به لحاظ هدف، کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها، توصیفی-پیمایشی محسوب می‌شود. جامعه آماری تحقیق شامل ۳۹ هزار و ۵۷ جوان روستایی ۱۵-۲۴ ساله شهرستان گنبدکاووس در استان گلستان بود. حجم نمونه با

Fan et al (2012) در تحقیقی نشان دادند که دانشجویان دارای دو خصلت انگیزه‌جویی برای هیجان و صفت شخصیتی توافق‌پذیری، در کارآموزی خارج از کشور به دنبال کسب ویژگی صراحت و شفافیت هستند؛ در حالی که دانشجویان با خصلت رضایتمندی از خود، صفات شخصیتی برونگرایی، توافق‌پذیری و صراحت و شفافیت را کسب می‌کنند.

در تحقیقی با هدف شناسایی موانع سرمایه‌گذاری در راه‌اندازی کسب‌وکار از سوی ۱۸ نفر از جوانان در مناطق شمال شرق انگلستان، مشخص شد که شناسایی کسب‌وکار، یک استراتژی مهم برای جوانان برای رسیدن به اشتغال و زندگی مستقل محسوب می‌شود (Aitken, 2006:1). این تحقیق به شناسایی موانع محسوس و نامحسوس می‌پردازد و نمونه‌های مثبتی از راه‌اندازی کسب‌وکار از سوی افراد جوان بدون داشتن ریسک سرمایه‌مالی، شبکه‌های حمایتی رسمی و غیررسمی و با دسترسی کم به مکانی برای کسب‌وکار را نشان می‌دهد. Tetzschner & Herlau (2003) در تحقیقی به ظرفیت‌های موجود برای توسعه کارآفرینی اجتماعی در زمینه گردشگری اشاره و برای این کار، به بهره‌گیری از سازمان‌های غیردولتی و نیمه‌دولتی تأکید کردند. Lordkipanidze (2002) نشان می‌دهد که توسعه روستایی به طور روزافزونی با کارآفرینی مرتبط است و کارآفرینی را نیرویی برای رشد اقتصادی روستا می‌داند و بر ایجاد کارآفرینی و توسعه روستایی از راه توسعه گردشگری تأکید می‌کند. Timmons (1990) با ترکیب نتایج بررسی‌های مکرر خود راجع به ویژگی‌های شخصیتی کارآفرین، ۱۲ ویژگی را برمی‌شمارد: تعهد و عزم راسخ، اشتیاق نسبت به مسئولیت، اشتغال ذهنی درباره فرصت، مدارا با خطر، ابهام و عدم قطعیت، اتکا به خود، خلاقیت و انعطاف‌پذیری، تمایل به بازخورد فوری، سطح بالای انرژی، انگیزش برای ممتاز شدن، جهت‌گیری نسبت به آینده، تمایل به یادگیری از طریق نقائص و خطاها و سرانجام توانایی رهبری.

Welsh (1984) با بررسی فعالیت‌های کارآفرینان نتیجه گرفت که آنها از این ویژگی‌ها برخوردارند: سلامت فیزیکی مطلوب، نیاز اساسی به کنترل و رهبری همراه با آزادی برای عمل و انتخاب جریان‌های عمل، اعتماد به خود به‌ویژه در مواجهه با سختی‌ها، سائقه سختکوشی، آگاهی جامع درباره محیط، جهت‌گیری واقع‌گرایانه، توانایی مفهومی فوق‌العاده،

سال و حداقل سابقه کار ۰/۵ سال و حداکثر ۱۴ سال بوده است. میانگین مالکیت زمین آبی خانواده ۵/۳ هکتار، حداقل مالکیت زمین آبی ۰/۵ هکتار و حداکثر آن ۳۴ هکتار و میانگین مالکیت زمین دیم خانواده حدود ۹/۵ هکتار، حداقل مالکیت زمین دیم ۰/۵ هکتار و حداکثر آن ۶۶ هکتار بود. نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که جنسیت، وضعیت تأهل، اشتغال اکثریت پاسخگویان به ترتیب پسر (۷۱/۸ درصد)، مجرد (۶۸/۶ درصد) و بیکار (۷۲ درصد) است و اکثریت آنها (۸۸/۴ درصد) در کلاس‌های کارآفرینی شرکت نکرده بودند.

جدول ۱. توصیف ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای جوانان

روستایی (n=۳۴۷)

متغیر	سطوح تغییر	فراوانی	درصد
جنسیت	پسر	۲۴۹	۷۱/۸
	دختر	۹۸	۲۸/۲
وضعیت تأهل	مجرد	۲۳۸	۶۸/۶
	متأهل	۱۰۹	۳۱/۴
وضعیت اشتغال	بیکار	۲۴۷	۷۲
	شاغل	۹۶	۲۸
شرکت در دوره کارآفرینی	بلی	۴۰	۱۱/۶
	خیر	۳۰۴	۸۸/۴

مأخذ: یافته‌های تحقیق

دیدگاه جوانان روستایی در مورد وجود مهارتی معین و سابقه همکاری در راه‌اندازی کسب‌وکار

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که تنها ۳۴/۶ درصد پاسخگویان در زمینه‌های مهارت داشته و بقیه فاقد مهارت بوده‌اند. همچنین اکثر پاسخگویان (۸۱/۴ درصد) قبلاً در راه‌اندازی هیچ کسب‌وکاری همکاری نکرده و تنها ۱۸/۶ درصد دارای سابقه همکاری در راه‌اندازی کسب‌وکاری بوده‌اند که عناوین کسب‌وکارهای راه‌اندازی شده از سوی این افراد عبارت است از: کسب‌وکارهای فنی و حرفه‌ای، خرید و فروش محصولات کشاورزی، و کارهای خدماتی دیگر در روستاها.

جدول ۲. دیدگاه پاسخگویان در مورد داشتن مهارت و سابقه

همکاری در یک کسب‌وکار (n=۳۴۷)

متغیر	سطوح تغییر	فراوانی	درصد
داشتن مهارت کاری	بلی	۱۱۷	۳۴/۶
	خیر	۲۲۱	۶۵/۴
سابقه همکاری در کسب‌وکار	بلی	۶۳	۱۸/۶
	خیر	۲۷۵	۸۱/۴

مأخذ: یافته‌های تحقیق

استفاده از فرمول کوکران و به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای با انتساب متناسب، ۳۴۷ نفر تعیین شد. نمونه مورد بررسی از دو بخش مرکزی و داشلی برون تشکیل شده است و پرسشنامه‌ها در بین جوانان ۱۸ روستا (۱۱/۵ درصد از کل روستاهای منطقه)، به تناسب جمعیت روستایی دهستان‌های دو بخش توزیع شد که عبارت‌اند از: ۵ روستا از دهستان فجر، ۴ روستا از دهستان باغلی ماراما، ۳ روستا از سلطانعلی، ۳ روستا از آق‌آباد، ۲ روستا از دهستان اترک و ۱ روستای دهستان کردند. پرسشنامه شامل دو قسمت «ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای جوانان روستایی» و «سوالات مرتبط با سنجش ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینانه» بود. گویه‌های ویژگی شخصیتی کارآفرینانه برگرفته از پرسشنامه استاندارد (۳۰ گویه) بود که در قالب ۶ ویژگی شخصیتی ریسک‌پذیری (۶ گویه)، کانون کنترل (۵ گویه)، نیاز به موفقیت (۵ گویه)، عملگرایی (۵ گویه)، تحمل ابهام (۵ گویه)، چالش‌طلبی (۴ گویه) به کار گرفته شده است. به منظور سنجش میزان مهارت کارآفرینانه جوانان روستایی از طیف لیکرت پنج‌قسمتی به این ترتیب: نظری ندارم (۰)، کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، موافقم (۳) و کاملاً موافقم (۴) استفاده شد. سپس میزان مهارت کارآفرینانه پاسخگویان در هر یک از ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینان با حاصل جمع پاسخ‌های داده‌شده به گویه‌های هر شاخص محاسبه شد. روایی محتوایی ابزار تحقیق با نظرسنجی از استادان گروه مدیریت و توسعه کشاورزی دانشگاه تهران ارزیابی و تصحیح و پایایی آن طی انجام پیش‌آزمون با ۲۶ نفر با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ محاسبه شد که حاکی از مناسب بودن ابزار تحقیق است.

نتایج

ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای جوانان روستایی

براساس یافته‌های تحقیق، میانگین سنی پاسخگویان ۲۱/۵ سال با انحراف معیار ۲/۷ سال است، بیشترین فراوانی پاسخگویان مربوط به گروه سنی ۲۳-۲۴ سال (۵۰/۲ درصد) و کمترین فراوانی مربوط به گروه سنی ۱۶ سال (۵/۵ درصد) بوده است. میزان تحصیلات اکثر پاسخگویان دیپلم و لیسانس (۷۸/۹ درصد) و از نظر رشته تحصیلی پاسخگویان، بیشترین فراوانی مربوط به رشته‌های علوم انسانی (۵۴ درصد)، رشته‌های فنی مهندسی (۲۸/۸ درصد) و رشته‌های کشاورزی (۱۱/۵ درصد) بود. میانگین سابقه کار آنها ۴/۶

بین متغیر میزان تحصیلات ($r=0/012$) با میزان مهارت کارآفرینی رابطه مثبت و معنی داری در سطح $0/01$ وجود دارد.

جدول ۳. بررسی رابطه بین متغیرهای تحقیق با مهارت‌های کارآفرینی ($n=347$)

متغیر	همبستگی	sig.
سن	0/059	0/309
سابقه کار	0/178	0/122
سطح سواد***	0/158	0/005**
زمین آبی	-0/141	0/148
زمین دیم	0/027	0/740

** $p \leq 0/01$ ، ***ضریب همبستگی اسپیرمن

مقایسه مهارت‌های شش‌گانه شخصیتی بین دو گروه از افراد راغب و غیرراغب به اشتغال کشاورزی

نتایج حاصل از آزمون t مستقل بین دو گروه از افراد متمایل و غیرمتمایل به راه‌اندازی کاری در بخش کشاورزی نشان داد که دو گروه در سه ویژگی از شش ویژگی شخصیتی کارآفرینانه ریسک‌پذیری، کانون کنترل و تحمل ابهام با یکدیگر تفاوت معنی‌داری در سطح ۵ درصد داشتند. به این معنی که افراد متمایل از روحیات کارآفرینی ریسک‌پذیری، کانون کنترل و تحمل ابهام بالاتری نسبت به سایر افراد برخوردارند (جدول ۴).

سنجش مهارت کارآفرینانه جوانان روستایی

یکی از اهداف این تحقیق، بررسی میزان مهارت کارآفرینانه جوانان روستایی بود. جدول ۳ میزان مهارت کارآفرینانه جوانان روستایی را در هر یک از شش ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینانه نشان می‌دهد. بر اساس نتایج جدول ۳ بیشترین میزان مهارت کارآفرینانه پاسخگویان که با استفاده از شاخص ضریب پراکندگی ارائه شده، به ترتیب در ابعاد ۱. عملگرایی ($CV=0/38$)، ۲. نیاز به موفقیت ($CV=0/43$)، ۳. کانون کنترل ($CV=0/43$)، ۴. ریسک‌پذیری ($CV=0/56$)، ۵. چالش‌طلبی ($CV=0/60$)، ۶. تحمل ابهام ($CV=0/65$) است. همچنین نتایج نشان می‌دهد که بیشترین و کمترین میزان مهارت کارآفرینانه پاسخگویان از ویژگی‌های شخصیت کارآفرینانه ارائه‌شده، به ترتیب در گویه‌های لذت بردن از خوب انجام دادن وظایف خود ($CV=0/20$) و علاقه‌مند بودن به زندگی منظم است که در آن غالب مسائل زندگی پیش‌بینی شده باشد ($CV=0/71$).

بررسی رابطه بین متغیرهای تحقیق با ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینانه

برای تعیین وجود رابطه همبستگی بین متغیرهای تحقیق به تناسب گویه‌های تحقیق از ضرایب همبستگی پیرسون و اسپیرمن استفاده شد. نتایج جدول ۳ حاکی از آن است که تنها

جدول ۴. آزمون t برای مقایسه مهارت‌های کارآفرینانه دو گروه از افراد متمایل و غیرمتمایل به راه‌اندازی حرفه‌های کشاورزی

مهارت کارآفرینانه	تمایل به راه‌اندازی حرفه کشاورزی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	sig
ریسک‌پذیری	بلی	۱۷۲	۱۵/۵۷۰	۴/۴۹۶	۲/۴۴۳	0/015*
	خیر	۱۶۵	۱۴/۳۵۱	۴/۶۵۷		
کانون کنترل	بلی	۱۷۲	۱۵/۴۱۸	۳/۸۰۳	۲/۱۲۱	0/035*
	خیر	۱۶۶	۱۴/۴۸۲	۴/۲۹۲		
نیاز به موفقیت	بلی	۱۷۱	۱۴/۸۷۷	۴/۱۷۶	۱/۶۰۷	0/109
	خیر	۱۶۷	۱۴/۱۳۸	۴/۲۸۲		
عملگرایی	بلی	۱۷۵	۱۶/۲۴۶	۳/۴۲۱	۱/۴۲۸	0/154
	خیر	۱۶۸	۱۵/۷۰۲	۳/۶۲۷		
تحمل ابهام	بلی	۱۷۶	۸/۳۲۴	۲/۸۰۷	۲/۲۱۲	0/028*
	خیر	۱۶۸	۷/۶۷۱	۲/۶۲۴		
چالش‌طلبی	بلی	۱۷۷	۹/۶۲۱	۳/۶۸۳	0/۳۲۵	0/745
	خیر	۱۶۴	۹/۴۸۸	۳/۹۰۴		

* $p \leq 0/05$

در هیچ‌یک از ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینانه تفاوت معنی‌داری با یکدیگر ندارند. به این معنی که دختران و پسران مورد بررسی دارای روحیات کارآفرینانه یکسانی هستند.

مقایسه مهارت‌های شش‌گانه شخصیتی بین دو گروه از دختران و پسران در جدول ۵ نتایج حاصل از آزمون t مستقل بین دو گروه از دختران و پسران آمده است. این نتایج نشان داد که دو گروه

جدول ۵. آزمون t برای مقایسه مهارت‌های شخصیتی کارآفرینانه دو گروه از دختران و پسران

مهارت کارآفرینانه	جنسیت	میانگین	انحراف معیار	t	sig
ریسک‌پذیری	پسر	۲/۵۳۳	۰/۷۳۹	۱/۴۸۵	۰/۱۳۸
	دختر	۲/۴۰۱	۰/۷۹۵		
کانون کنترل	پسر	۳/۰۲۲	۰/۷۷۹	۱/۱۳۰	۰/۲۵۹
	دختر	۲/۹۱۴	۰/۸۶۲		
نیاز به موفقیت	پسر	۲/۹۰۴	۰/۸۲۳	۰/۰۹۰	۰/۹۲۸
	دختر	۲/۸۹۶	۰/۸۷۴		
عملگرایی	پسر	۳/۱۹۳	۰/۶۸۱	-۰/۱۳۵	۰/۸۹۳
	دختر	۳/۲۰۴	۰/۷۵۴		
تحمل ابهام	پسر	۱/۶۰۹	۰/۵۳۳	۰/۳۸۸	۰/۶۹۸
	دختر	۱/۵۸۴	۰/۵۶۵		
چالش‌طلبی	پسر	۲/۴۰۳	۰/۹۱۲	۰/۴۲۸	۰/۶۶۹
	دختر	۲/۳۵۵	۱/۰۰۵		

نتایج نشان داد که بیشترین مهارت کارآفرینانه پاسخگویان نسبت به ویژگی‌های مختلف شخصیت کارآفرینانه ارائه شده به ترتیب در ابعاد عملگرایی و نیاز به - موفقیت و کمترین مهارت آنان در ابعاد چالش‌طلبی و تحمل ابهام بوده است. نتایج تحقیقات Imani Jajermi & Miyandoab Pourrajab (2012) نشان داده است که خلاقیت در مقایسه با سایر ویژگی‌ها بیشترین میانگین و تحمل ابهام کمترین میانگین را دارد. نتایج بررسی‌های Rezvani & Najarzaheh (2009) حاکی از میزان آگاهی کم افراد روستایی از مؤلفه‌های کارآفرینی است. از این رو آموزش کارآفرینی و آماده‌سازی محیط اجتماعی و اقتصادی روستاها برای جذب نیروی انسانی جوان و متخصص می‌تواند به منزله راهکار اصلی در تقویت کارآفرینی نواحی روستایی منطقه مؤثر باشد.

نتایج آزمون t مستقل حاکی از تفاوت معنی‌دار بین ویژگی شخصیتی ریسک‌پذیری، کانون کنترل و تحمل ابهام دو گروه از جوانان راغب و غیرراغب به کار کشاورزی بود. نتایج پژوهش Masoodnia (2006) نشان می‌دهد که دو گروه کارآفرین و غیرکارآفرین در متغیرهای شخصیتی کارآفرینانه کنترل شخصی، انگیزه موفقیت و انرژی با یکدیگر

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی مهارت‌های شخصیتی کارآفرینانه جوانان روستایی انجام شد. نتایج نشان می‌دهد که به‌رغم اینکه درصد بالایی از جوانان روستایی مورد بررسی دارای سطح تحصیلات دیپلم و بالاتر بوده‌اند ولی نرخ بیکاری در بین آنها بالاست که این مسئله ظاهراً به این دلیل است که اکثر پاسخگویان اظهار کرده‌اند فاقد مهارت و تخصص کاری معین برای راه‌اندازی کسب‌وکار هستند و با توجه اینکه اکثر پاسخگویان در هیچ دوره آموزشی کارآفرینی شرکت نکرده‌اند و در مجموع مهارت کارآفرینانه بیشتر پاسخگویان نیز در حد پایینی بوده، نرخ بیکاری در روستاهای مورد بررسی بالا بوده است. از دلایل مهم شرکت نکردن جوانان روستایی در دوره‌های کارآفرینی می‌توان به بی‌توجهی مراکز ذی‌ربط برای شناسایی مشاغل مورد نیاز جوانان و برگزاری دوره‌های مفید کارآفرینی مرتبط با این مشاغل برای آنها در روستاهای مورد نظر، اطلاع‌رسانی ضعیف مراکز مربوط به هنگام برگزاری دوره‌ها و در نتیجه بی‌اطلاع ماندن جوانان روستایی از زمان برگزاری این دوره‌ها در شهر و سختی رفت‌وآمد جوانان به شهر برای حرفه‌آموزی اشاره کرد.

داشتن و دانشجویان دارای ویژگی رضایتمندی از خود خصلت‌های توافق‌پذیری و صراحت را کسب می‌کردند. همچنین نتایج این آزمون بین ویژگی‌های شخصیتی دختران و پسران مورد بررسی هیچ اختلاف معنی‌داری نشان نداد که این یافته با نتایج تحقیق Sharifzadeh & Zamani (2008) و (2009) Vahedi et al همخوانی ندارد.

تفاوت معنی‌داری دارند. اما یافته‌های Imani Miyandoab Jajermi & Pourrajab (2012) حاکی از بی‌تأثیر بودن متغیر تمایل به راه‌اندازی کسب‌وکار بر نمره کارآفرینی است و با نتایج این تحقیق همخوانی ندارد. همچنین (Fan et al., 2012) نشان داد که دانشجویان دارای خصلت انگیزه‌جویی و توافق‌پذیری در کارآموزی خارج از کشور، خصلت صراحت -

جدول ۶. اولویت‌بندی مهارت‌های کارآفرینانه پاسخگویان

مهارت	گویه	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات	رتبه
ریسک‌پذیری	دست زدن به ریسک‌های بالاتر در صورتی که ارزشش را داشته باشد	۳/۰۵	۱/۲۸	۰/۴۲	۱
	اعتقاد به اینکه شروع یک کار جدید ارزش خطر کردن را دارد	۲/۶۹	۱/۳۷	۰/۵۱	۲
	ریسک کردن برای وضعیت بهتر در صورت رضایت از وضعیت فعلی	۲/۶۶	۱/۳۹	۰/۵۲	۳
	حاضر به انجام کاری باشد حتی اگر احتمال شکست وجود دارد	۲/۰۸	۱/۳۱	۰/۶۳	۴
	انجام کار وقتی که نتیجه آن به خطر کردنش بیارزد	۲/۲۲	۱/۴۱	۰/۶۴	۵
	رها کردن شغل فعلی در صورت داشتن ایده خوب	۲/۲۲	۱/۴۴	۰/۶۵	۶
جمع		۲/۴۸	۱/۳۶	۰/۵۶	
کلون کنترل	موفق شدن حاصل زحمت کشیدن است نه شانس	۳/۳۵	۱/۱۶	۰/۳۴	۱
	با تلاش زیاد هر چه از زندگی بخواهم، به دست می‌آورم	۲/۹۹	۱/۲۶	۰/۴۲	۲
	بیشتر بدبختی‌ها نتیجه نادانی، تنبلی و مانند اینهاست	۲/۹۴	۱/۳۷	۰/۴۶	۳
	بیشتر مردم اگر پشتکار داشتند، در زندگی موفق می‌شدند	۲/۸۹	۱/۳۵	۰/۴۷	۴
	تحقق خواسته‌ها کمتر به شانس و اقبال بستگی دارد	۲/۷۸	۱/۳۶	۰/۴۹	۵
جمع		۲/۹۹	۱/۳	۰/۴۴	
نیاز به موفقیت	سعی در ادامه کار حتی با وجود موانع زیاد	۲/۹۹	۱/۱۸	۰/۳۹	۱
	تلاش زیاد برای حل مشکلات و راحت از آنها نگذشتن ادامه کار تا رسیدن به نتیجه، حتی اگر مدت زیادی طول بکشد	۲/۹۸	۱/۲۳	۰/۴۱	۲
	ترجیح دادن کارهایی که توانایی را افزایش می‌دهد، به کارهای آسان	۲/۸۵	۱/۳۳	۰/۴۶	۴
	صبح زود بیدار شدن برای انجام کارها و تا دیروقت کار کردن	۲/۷۵	۱/۳۲	۰/۴۸	۵
	جمع		۲/۹	۱/۲۶	۰/۴۳
عملگرایی	لذت بردن از خوب انجام دادن وظایف خود	۳/۷۴	۰/۷۶	۰/۲۰	۱
	تحسین افرادی که در جامعه به موفقیت چشمگیری رسیده‌اند	۳/۴۹	۱/۰۴	۰/۳۰	۲
	انجام خوب کار مهم‌تر از تلاش برای راضی کردن دیگران است	۲/۹۹	۱/۳۶	۰/۴۵	۳
	در هر کاری هم احتمال شکست هست هم احتمال موفقیت	۲/۸۸	۱/۳۸	۰/۴۸	۴
	علاقه‌مند به کسب تجربه‌های جدید	۲/۸۴	۱/۳۸	۰/۴۹	۵
جمع		۳/۱۹	۱/۱۸	۰/۳۸	
تحمل ابهام	شغلی خوب است که مکان، نوع و نحوه انجام آن مشخص باشد	۱/۴۲	۰/۸۶	۰/۶۰	۱
	تمایل به دانستن حقایق قبل از اتخاذ هر تصمیم	۱/۴۳	۰/۸۸	۰/۶۱	۲
	ترجیح دادن انجام کار یکنواخت در مکانی آرام	۱/۷۵	۱/۱۵	۰/۶۶	۳
	چیزهایی که به آنها عادت دارم از تجارب جدید بهترند	۱/۸۰	۱/۲۴	۰/۶۹	۴
	علاقه به زندگی منظم که غالب مسائل زندگی پیش‌بینی شده باشد	۱/۵۸	۱/۱۲	۰/۷۱	۵
جمع		۱/۵۹	۱/۰۵	۰/۶۵	
جانب‌طلبی	پیشنهاد راه‌حل‌های سازنده برای رفع مشکلات	۲/۷۷	۱/۳۸	۰/۵۰	۱
	علاقه به شغلی که مستلزم اندیشه بیشتر باشد	۲/۴۱	۱/۵۳	۰/۶۳	۲
	علاقه‌مند به حل مسائل پیچیده و مهم	۲/۲۳	۱/۴۴	۰/۶۴	۳
	ترجیح دادن هدف‌های سخت در تعیین اهداف برای خود	۲/۱۶	۱/۴۰	۰/۶۵	۴
جمع		۲/۳۹	۱/۴۴	۰/۶۰	

مقیاس: نظری ندارم=۰، کاملاً مخالفم=۱، مخالفم=۲، موافقم=۳، کاملاً موافقم=۴ * کدبندی گویه‌ها در جهت عکس

هنرستان‌های کشاورزی در سطح شهرستان اقدام کنند. همچنین نظر به اینکه اکثریت جوانان روستایی قبلاً در راه‌اندازی هیچ‌گونه کسب‌وکاری مشارکت نکرده‌اند و با توجه به وجود ویژگی‌های شخصیتی کارآفرینانه «عملگرایی» و «نیاز به موفقیت» به میزان بالا نسبت به سایر ویژگی‌های کارآفرینانه تحقیق در جوانان روستایی، پیشنهاد می‌شود دولت برای ایجاد مراکز خوداشتغالی در سطح دهستان‌های شهرستان به منظور فعالیت جوانان در بخش کشاورزی و رفع مشکلات اشتغال آنان تمهیداتی بیندیشد.

با توجه به نرخ بالای بیکاری در بین جوانان روستایی مورد بررسی و اینکه جوانان متمایل به راه‌اندازی حرفه‌های - کشاورزی از روحیات کارآفرینانه ریسک‌پذیری، کانون کنترل و تحمل ابهام بالاتری برخوردار بودند، پیشنهاد می‌شود مسئولان با شناسایی افراد علاقه‌مند به کارآفرینی کشاورزی، تسهیلات ویژه‌ای را به منظور راه‌اندازی کسب‌وکار در این بخش به این افراد اختصاص دهند.

همچنین بر اساس نتایج تحقیق، پسران و دختران از مهارت کارآفرینی یکسانی برخوردار بودند و دو گروه در هیچ‌یک از مهارت‌های کارآفرینانه با هم اختلاف معنی‌داری نداشتند. از این رو پیشنهاد می‌شود مسئولان و برنامه‌ریزان در زمینه ارائه آموزش‌های کارآفرینی، به سطح مهارت یکسان هر دو گروه توجه کنند.

REFERENCES

Aitken, K. 2006, *Young Entrepreneurs in Rural Northumberland and County Durham*, University of Newcastle Upon Tyne, Centre for Rural Economy Research Report:1-23

Alimiri M.(2008). ENTREPRENEURSHIP EDUCATION: ITS DEVELOPMENT AND CHALLENGES, *JOURNAL OF ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT*; 1(1):131-167.

Beheshti M.B Kheiravar M. H, Ghazvinian M.H., (2008). Causal relationship between entrepreneurship and unemployment in the manufacturing sector of Iran (1385-1364), *Beyond Management*, 3(11): 183-157.

Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques*. New York: John Willey and Sons.

F. Dadvar- khani - M. R. Rezvani - S. Imeni Gheshlagh - Kh. Bozarjemehry. (2012). Analyze the Role of Tourism in the Development of Rural Youth Entrepreneurship (The Case Study:

نتایج آزمون همبستگی حاکی از وجود رابطه مثبت و معنی‌دار بین متغیر میزان تحصیلات با مهارت‌های شخصیتی کارآفرینانه در سطح ۰/۰۵ است؛ در حالی که یافته‌های MiyandoabImani Jajermi & Pourrajab (2012) حاکی از عدم معنی‌داری متغیر میزان تحصیلات بر نمرة کارآفرینی است.

پیشنهادها

نتایج آزمون همبستگی حاکی از وجود رابطه مثبت و معنی‌دار بین میزان تحصیلات و مهارت شخصیتی کارآفرینانه پاسخگویان است؛ یعنی جوانان روستایی با تحصیلات بالاتر دارای مهارت‌های کارآفرینی بیشتری بوده‌اند. این یافته حاکی از وجود زمینه‌های کارآفرینانه مناسب جوانان تحصیلکرده روستایی است. بنابراین برنامه‌ریزان می‌توانند به منظور اشتغالزایی برای جوانان روستایی و ایجاد کسب‌وکارهای کارآفرینانه، تسهیلات اعتباری ویژه‌ای به آنها اختصاص دهند.

با توجه به اینکه درصد بالایی از جوانان فاقد مهارت - کاری هستند و بیشترین درصد کسب‌وکار ایجادشده در بخش تولیدی کشاورزی بوده، پیشنهاد می‌شود به منظور افزایش انگیزه و علاقه در جوانان برای اقدام به کارآفرینی کشاورزی، سازمان‌های مسئول به تأسیس و گسترش

Knadovan Village, Osku Province) , *Human Geography Research*, Vol. 78, PP. 169-198.

Fami,H, Asadi A, Chubchian SH.,(2006). *Introduction to the methods of self-employment*, Tehran, Payam Noor University, 1: 322

Fan, J. J., Feng, H. Y., 2012, *A STUDY ON TAIWANESE UNIVERSITY STUDENT'S PERSONALITY TRAITS AND MOTIVATIONS OF OVERSEAS INTERNSHIP*, Management, knowledge and Learning, International Conference 2012.

Hall, J. K., Daneke, G. A.and Lenox, M. J.,2010, Sustainable development and entrepreneurship: Past contributions and future direction, *Journal of Business Venturing*Volume 25, Issue 5, September 2010, Pages 439-448

Hoseinpour A, Rezaee M.,(2011). Attitudes of

- agriculture students to entrepreneurship, *Journal of Entrepreneurship Development*, 3, 10(10):135-153.
- Imani Jajermi H., Pourrajab Miyandoab P.,(2012). Review and assessment of the characteristics of Dehyaran entrepreneurial and the effect of technical and professional skills on it , *Rural Development*, 3,2(5): 108-126
- International Labor Organization (ILO), 2008, *Youth Employment: Breaking Gender Barriers for Young Women and Men*,www.ILO.org
- Lordkipanidze, M., Brezet, H., Backman, M., 2005, The Entrepreneurship Factor in Sustainable Tourism Development, *Journal of Cleaner Production*, No.13, PP. 787-798.
- Masoodnia, E., (2006). Investigating validity of personal paradigms In the study and prediction of entrepreneurship, *Bimonthly Danshvirftar*, 4(23): 53-64
- Moghimi S.M., Ahmadpour Dariani M.(2009). ENTREPRENEURSHIP EDUCATION IN IRAN SMES IRAN: NEEDS AND ALTERNATIVES, *JOURNAL OF ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT*, 1(3):11-34.
- Mohapatra, S., Rozelle, S. and Goodhue, R., 2007, *The Rise of Self-employment in Rural China: Development or Distress*, World Development, Vol. 78, No.78, PP. 163- 181.
- Motiei Langarudi, S.H., 2003, *Rural Planning with Emphasis on in Iran*, Mashhad, ACECR Publications.
- Mwasalwiba , E., Heidi, D., and Ingrid, W., 2012, Graduate Entrepreneurship in Tanzania: Contextual Enablers and Hindrances, *European Journal of Scientific Research*, ISSN 1450-216X Vol. 76 No.3(2012), pp.386-402.
- Nikraftar T. (2012). Personal and social competencies of the entrepreneurial personality (Case Study:employees of Saderat Development Bank) , *Journal of Entrepreneurship Development*, 4(14):125-143.
- Parsa A, Abdolvahabi M, Zarif S., (2012). Effect of problem-solving methods on entrepreneurial personality (Case Study: University students of martyr Chamran), *Journal of Entrepreneurship Development*, 4(14):145-164.
- Rahmaniankoushki M, Chizari M, Havasi A., (2012). Factors influencing entrepreneurial intentions of students of Agriculture University of Ilam, *Journal of Entrepreneurship Development*, 5(15): 125-144.
- Rezvani M. R., Najarzadeh M.(2009). Study and Analysis of Villagers, Background Knowledge on Entrepreneurship in the Process of Rural De-velopment Case Study: South Baraan District (Isfahan County), *Journal of Entrepreneurship Development*, 1(2):161-182.
- Sharifzadeh, M. & Zamani. G. (2008). Entrepreneurship Mental in Agricultural University: case study in Shiraz University, *Journal of Iran Agriculture Sciences*. 15 (1): 69-84.(In Farsi)
- Tetzschner, H., Herlau, H., 2003, *Innovation and Social Entrepreneurship in Tourism, A Potential for Local Business Development*, University of Southern Denmark, Department of Enviromental and Business Economics IME WORKING PAPER 49/03.
- Timmons, J.A.(1990). *New venture creation: entrepreneurship in the 1990's*. Homewood, Ill.: Irwin.
- Vahedi, M., Muradnezhadi, H., Sharifzadeh, A & Sharifi, M. (2009). Investigating Entrepreneurial Mentality among Students of Ilam Islamic Azad University. *Iranian Journal of Agricultural Economics and Development Research*. 40-2. (2): 93-101. (In Farsi)
- Welsh, J.A.(1984). *Entrepreneurial characteristics: The driving force*. In: R.W. Smilor & R.L.Kuhn(Eds.), *Corporate creativity*, New York: Praeger.